

ВІДГУК

офіційного опонента кандидата педагогічних наук, професора
Кубіцького Сергій Олеговича на дисертацію Бурмакіної Наталії Сергіївни
**«Формування професійно-педагогічної компетентності магістрантів
аграрних спеціальностей»**, поданої на здобуття наукового ступеня
кандидата педагогічних наук за спеціальністю
13.00.04 – теорія і методика професійної освіти

Для розв'язання проблеми підвищення професіоналізму майбутніх фахівців аграрних спеціальностей йде постійний пошук ефективних способів вдосконалення діяльності освітніх систем аграрних закладів вищої освіти. Одним із ефективних шляхів розв'язання проблеми якісної підготовки майбутніх фахівців є компетентнісний підхід.

Формування професійно-педагогічної компетентності магістрантів аграрних спеціальностей є однією з найактуальніших проблем сучасної освіти, розв'язання якої повинно бути спрямоване на ефективний розвиток цілісної особистості, її професійних умінь і навиків, самостійності та гнучкості мислення.

Незважаючи на значний науковий доробок учених та викладачів з проблеми дослідження встановлено, що проблема «формування професійно-педагогічної компетентності магістрантів аграрних спеціальностей» не була предметом спеціальних наукових досліджень. Доцільність наукового пошуку у цьому аспекті підтверджується необхідністю подолання виділених дисертанткою існуючих суперечностей між:

– сучасним запитом суспільства на сформованість професійно-педагогічної компетентності викладача аграрної спеціальності та актуальним станом готовності педагога-аграрія до професійно-педагогічної діяльності;

– функціонуванням інституту магістратури як форми підготовки до викладацької діяльності та відсутністю системної до цього виду діяльності підготовки в магістратурі аграрного закладу;

– вимогами цілісності фахових і педагогічних знань, умінь, навичок майбутнього викладача вищого аграрного закладу та змістовою відокремленістю вивчення навчальних дисциплін;

– необхідністю впровадження в освітній процес аграрного закладу вищої освіти інноваційних технологій, інтерактивних методів навчання з метою підвищення ефективності формування професійно-педагогічної компетентності магістрантів та усталеною системою її формування здебільшого на основі традиційних підходів, відсутністю методичних рекомендацій та практичних розробок з цього питання.

Актуальність теми також підтверджується її погодженням з Міжвідомчою радою з координації наукових досліджень з педагогічних і психологічних наук НАПН України.

З огляду на це, дисертаційна робота Бурмакіної Наталії Сергіївни на тему «Формування професійно-педагогічної компетентності магістрантів аграрних спеціальностей» є своєчасною і актуальною.

Аналіз дисертації Бурмакіної Наталії Сергіївни дозволяє стверджувати, що мета дослідження, яка полягає в теоретичному обґрунтуванні, розробці та експериментальній перевірці моделі формування професійно-педагогічної компетентності магістрантів аграрних спеціальностей, цілком досягнута та узгоджується зі змістом дисертаційної роботи.

Об'єкт, предмет і мета роботи логічно пов'язані та чітко окреслюють проблему дослідження. Об'єктом дослідження є професійно-педагогічна підготовка магістрантів аграрних спеціальностей. Предметом дослідження є модель формування професійно-педагогічної компетентності магістрантів аграрних спеціальностей у вищому навчальному закладі та методика її реалізації.

Обґрунтування обраної теми дисертації є змістовним та переконливим, а коло завдань для вирішення таке, що сприяє розкриттю теми та досягненню мети дослідження.

Чітко та логічно сформульовані й завдання дослідження, сутність яких висвітлює теоретико-методичну та експериментально-практичну спрямованість наукової роботи. Обраний для розв'язання поставлених завдань комплекс методів (теоретичних, емпіричних і статистичних) відображає дієву реалізацію кожного завдання дисертації.

Пропозиціям, розробкам та висновкам, які представлені в дисертації, властива повнота та логічність викладення, достатній рівень обґрунтованості, достовірності та наукова новизна.

Наукові положення, висновки та результати, які містяться у дисертації, базуються на глибокому теоретичному аналізі та систематизації наукових праць вітчизняних та зарубіжних учених з проблем формування і розвитку професійної компетентності майбутніх фахівців під час навчання у закладах вищої освіти, зокрема і в аграрних.

Наукова новизна одержаних результатів дослідження полягає в тому, що вперше:

- уточнено сутність поняття «формування професійно-педагогічної компетентності магістранта аграрної спеціальності», уточнення полягає у дефініціюванні поняття з урахуванням особливостей професійної діяльності майбутніх фахівців аграрних спеціальностей та виокремленні структурних компонентів;
- запропоновано систему критеріїв, показників, рівнів сформованості професійно-педагогічної компетентності у магістрантів аграрних спеціальностей;
- розроблено авторську модель формування компетентності, яка складається з цільового, змістового, методичного, діагностично-результативного блоків;
- удосконалено зміст, форми, методи формування професійно-педагогічної компетентності в магістратурі аграрного закладу вищої освіти, удосконалення полягає у впровадженні поетапної методики, яка інтегрує фахові аграрні дисципліни, виробничу практику, науково-дослідницьку роботу, факультативний спецкурс та дисципліни психолого-педагогічного циклу з виокремленням значущості останніх для майбутньої викладацької діяльності;
- подальшого розвитку набули положення

щодо впровадження в освітній процес аграрних закладів вищої освіти інноваційних технологій, спрямованих на формування професійно-педагогічної компетентності магістрантів.

Практичне значення одержаних результатів дослідження полягає у впровадженні спецкурсу «Формування професійно-педагогічної компетентності майбутніх викладачів вищих аграрних навчальних закладів» в аграрних закладах вищої освіти; в укладенні навчально-методичного посібника «Формування професійно-педагогічної компетентності майбутніх викладачів вищих аграрних навчальних закладів» для проведення занять факультативного спецкурсу, що містить детальний опис завдань для аудиторної та позааудиторної роботи студентів.

Вивчення дисертаційної роботи та опублікованих наукових праць Бурмакіної Наталії Сергіївни дає змогу зробити висновок, що автореферат і публікації автора досить повно відображають основний зміст і положення дисертації, наукову новизну та рівень апробації отриманих результатів.

Автореферат дисертаційної роботи відповідає за своїм змістом дисертації. Усі пункти наукової новизни дослідження, які заявлені в авторефераті, в повній мірі відображені в дисертаційній роботі.

Обсяг основного тексту дисертації знаходиться у необхідних межах. Основні положення та результати наукового дослідження відображено у 14 публікаціях, з яких 5 статей у фахових виданнях, 1 стаття в іноземному фаховому виданні, 7 статей та доповідей на наукових конференціях, 1 навчально-методичний посібник.

Дисертація складається зі вступу, трьох розділів, висновків до кожного розділу, загальних висновків, списку використаних джерел, додатків. Зміст дисертації викладено на 194 сторінках, 27 додатків розміщено на 68 сторінках. Робота містить 26 таблиць, 18 рисунків. Загальний обсяг роботи становить 321 сторінку. Список використаних джерел складається з 320 найменувань, із них 17 – іноземною мовою.

У першому розділі роботи «Теоретичні основи формування професійно-педагогічної компетентності магістрантів аграрних спеціальностей» проаналізовано базові поняття дослідження; охарактеризовано вітчизняний та зарубіжний досвід функціонування магістратури як інституту формування педагогічної компетентності викладача аграрної спеціальності; визначено основні наукові підходи до проблеми формування професійно-педагогічної компетентності магістрантів аграрного фаху.

Здійснений аналіз сучасних тенденцій розвитку професійної освіти, зокрема аграрної, дозволив дисертантці у другому розділі дисертації «Моделювання процесу формування професійно-педагогічної компетентності магістрантів аграрних спеціальностей» дослідити структуру і зміст професійно-педагогічної компетентності магістрантів аграрних спеціальностей; встановити систему критеріїв та показників рівнів сформованості професійно-педагогічної компетентності магістрантів аграрних спеціальностей; запропонувати модель формування професійно-педагогічної компетентності магістрантів аграрних спеціальностей.

У третьому розділі «Експериментальне дослідження формування професійно-педагогічної компетентності магістрантів аграрних спеціальностей у процесі реалізації моделі» описано програму експериментальної роботи, визначено стан сформованості професійно-педагогічної компетентності магістрантів аграрних спеціальностей; охарактеризовано впровадження методики реалізації експериментальної моделі у навчальний процес аграрних закладів вищої освіти; проаналізовано динаміку сформованості досліджуваної компетентності після експериментального навчання в аграрних закладах вищої освіти.

Обґрунтованість результатів, висунутих здобувачем, базується на узгодженості даних експерименту та наукових висновків.

Емпірична база дослідження дозволяє зробити висновок про його достовірність і практичне значення, а розроблена і апробована автором в процесі дослідження модель формування професійно-педагогічної

компетентності магістрантів аграрних спеціальностей доводить дієвість розробленої методики і може бути застосована викладачами закладів вищої освіти.

Роботу відрізняє структурна єдність і системність підходів. Теоретична частина дослідження логічно взаємопов'язана з дослідно-експериментальною роботою. Обробка експериментальних даних виконана із застосуванням стандартних для педагогічних досліджень статистичних методів. Одержані результати інтерпретовані дисертанткою як такі, що засвідчують позитивний вплив експериментальної методики на якість процесу формування професійно-педагогічної компетентності магістрантів аграрних спеціальностей.

Враховуючи це, можна дійти висновку, що результати проведеного Наталією Сергіївною теоретичного й експериментального дослідження в цілому підтверджують дієвість розробленої моделі щодо формування професійно-педагогічної компетентності магістрантів аграрних спеціальностей.

У загальних висновках, представлених у дослідженні, сформульовані основні результати дослідження, які змістовно узгоджуються з поставленими завданнями і дають досить повне уявлення про те, в якій мірі дисертантці вдалося їх вирішити. Висновки досить чітко обґрунтовані. Вони і визначають наукову новизну дослідження.

Дисертаційне дослідження Бурмакіної Наталії Сергіївни є завершеним дисертаційним дослідженням.

Попри загальну позитивну оцінку здійсненого Бурмакіною Наталією Сергіївною дослідження, вважаємо за потрібне вказати на низку міркувань, що виникли в процесі наукового аналізу дисертації і вимагають окремих уточнюючих пояснень.

1. Аналізуючи сучасний стан формування професійно-педагогічної компетентності магістрантів аграрних спеціальностей, доцільно було б представити перелік недоліків традиційної методики формування професійно-педагогічної компетентності, подати експертну оцінку їхніх причин та зазначити які саме компоненти авторської методики сприяють їх усуненню.

2. Дисертанткою на підставі аналізу нормативних документів, зокрема Постанови Кабінету Міністрів України від 29 квітня 2015 р. № 266 визначено наступні спеціальності як аграрні: «Агрономія», «Захист і карантин рослин», «Садівництво та виноградарство», «Лісове господарство», «Садово-паркове господарство», «Агроінженерія» (сторінка 39). Бажано б уточнити чому не враховані такі спеціальності як «Технологія виробництва і переробки продукції тваринництва» та «Водні біоресурси та аквакультура».

3. Формування професійно-педагогічної компетентності магістрантів аграрних спеціальностей – це складна система, яка складається з безлічі елементів, що перебувають у відносинах і зв'язках один з одним. У представленій авторській моделі (підрозділ 2.3 сторінка 136-148) ці взаємозв'язки вимагають окремого уточнення.

4. На наш погляд, модель є узагальненою та не відображає усієї сутності проведеного дослідження (рис. 2.3 сторінка 147). Адже дисертаційне дослідження значно ґрунтовніше та оригінальніше, а запропонована модель у вигляді схеми є шаблонною, тому збіднює загальне позитивне враження від роботи.

5. Розробка та теоретичне обґрунтування моделі професійно-педагогічної компетентності магістрантів аграрних спеціальностей передбачає можливість реалізувати методику на 3-х етапах (с. 170, 187). Вважаємо, що дисертаційну роботу варто було б доповнити практичними рекомендаціями щодо можливостей діагностування ефективності досягнення мети на всіх етапах підготовки магістрантів, що надало б можливість послідовно та більш результативно підійти до вирішення головної мети.

Однак, вважаємо, що виокремленні зауваження не знижують актуальності, теоретичної і практичної цінності проведеного дослідження як системної, цілісної, завершеної наукової роботи.

Дисертаційна робота на тему «Формування професійно-педагогічної компетентності магістрантів аграрних спеціальностей» – завершена наукова праця, що має теоретичне та практичне значення для теорії і методики

професійної освіти, відповідає вимогам пп. 9, 11, 12, 13 «Порядку присудження наукових ступенів і присвоєння вченого звання старшого наукового співробітника», затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України № 567 від 24.07.2013 року (зі змінами), а її автор Бурмакіна Наталія Сергіївна заслуговує на присудження наукового ступеня кандидата педагогічних наук зі спеціальності 13.00.04 – теорія і методика професійної освіти.

Офіційний опонент

кандидат педагогічних наук, професор,
професор кафедри соціальної педагогіки
та інформаційних технологій в освіті
Національного університету біоресурсів
і природокористування України

С.О. Кубіцький